

Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, σημειώθηκε κρίση στις εθνικές αξίες, η οποία παρωθούσε σε μερική ανανέωση του περιεχομένου των εθνικών προσανατολισμών, γεγονός που σήμαινε: ενεργοποίηση των δυνάμεων του έθνους σε συνδυασμό με τη συμμετοχή στο “δίκτυο” της συλλογικής ασφάλειας, διεθνούς συνεργασίας και νομιμότητας. Να αναφερθείτε στους κύριους άξονες διαμόρφωσης της εξωτερικής πολιτικής, όπως υλοποιούνται από τις ελληνικές κυβερνήσεις κυρίως του Βενιζέλου και τις μεταπολεμικές.
2. α) Στη συνθήκη της Λωζάνης προστέθηκαν ειδικά άρθρα (37-45) που αφορούσαν τις μειονότητες. Συγκεκριμένα: την προστασία της ζωής, της ελευθερίας, της γλώσσας και της θρησκείας, το σεβασμό της λατρείας, την ισότητα στο επάγγελμα κ.λπ. Σε ποιες περιπτώσεις σημειώνεται προσβολή των ρητών αυτών συμβατικών διατάξεων από την τουρκική πλευρά, την περίοδο 1923 - 1974;
β) Ποια προβλήματα ανέκυψαν στο στάδιο εφαρμογής των συμφωνιών της Λωζάνης και πού οφείλονται;
3. Να επισημάνετε τους νέους καθοριστικούς παράγοντες της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής που εντελλόταν η υπεύθυνη ηγεσία, να προσδιορίσετε τους αντικειμενικούς σκοπούς και να αναζητήσετε τα μέσα για την επίτευξή τους από τη Συνθήκη της Λωζάνης (1923) μέχρι το 1952.
4. α) Ποιο γεγονός σηματοδοτεί την αποκατάσταση της ελληνικής διαπραγματευτικής ισχύος κατά την ύστατη κυβερνητική θητεία του Ελευθερίου Βενιζέλου;

β) ΠΗΓΗ

Στη συζήτηση που ακολούθησε την κύρωση από την ελληνική Βουλή των τριών συμφωνιών που υπογράφηκαν στην Αγκυρα, ο υπουργός Εξωτερικών Ανδρέας Μιχαλακόπουλος δήλωσε ότι “αι συμφωνίαι αυτάί τέμνουν νέαν οδόν εις τας μεταξύ των δύο Κρατών σχέσεις” και ότι, κατά την άποψή του εγκαινιάζουν μια νέα εποχή στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, η οποία “ρίπτει οριστικώς εις την λήθην το παρελθόν και την μακράν περίοδον οξέος ανταγωνισμού μεταξύ των δύο Κρατών, διανοίγουσα ευρείς ορίζοντες ειλικρινούς προσεγγίσεως και μονίμου συνεργασίας επ’ αγαθώ των μεταξύ αυτών σχέσεων και της ειρήνης εν γένει. Είναι αξιοσημείωτο ότι ο Μιχαλακόπουλος από το 1924 και ως τον Ιούνιο του 1930 είχε επανειλημμένα εκφράσει την αντίθεσή του σε μια συνολική διευθέτηση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, που προϋπέθετε μεγάλες οικονομικές θυσίες για την ελληνική πλευρά. Ωστόσο, ο ζήλος με τον οποίο υποστήριξε την ελληνοτουρκική

συμφιλίωση στη Βουλή των Ελλήνων αμέσως μετά την επίσκεψή του στην Αγκυρα, όταν συνόδευσε τον Βενιζέλο στο ιστορικό του ταξίδι τον Οκτώβριο του 1930, έδειχνε ότι είχε αναθεωρήσει ριζικά τις θέσεις του στο θέμα αυτό. Πράγματι, ο Βενιζέλος είχε καταφέρει μέσα σε μερικούς μήνες να πείσει την αρχικά επιφυλακτική ελληνική κοινή γνώμη ότι οι διεθνείς συγκυρίες επέβαλλαν στην Ελλάδα ένα ξεκαθάρισμα των λογαριασμών με την Τουρκία, ακόμη και αν αυτό σήμαινε σοβαρές παραχωρήσεις από ελληνικής πλευράς.

Από το συλλογικό τόμο Ελληνοτουρκικές σχέσεις, σσ. 76-77

Αφού διαβάσετε την πηγή και με βάση τις πληροφορίες του βιβλίου σας:

- Να συσχετίσετε τη δήλωση του Μιχαλακόπουλου προς το νόμο του 1932 με τον οποίο απαγορευόταν η άσκηση κάποιων επαγγελματιών στους ξένους υπηκόους και να εκθέσετε τα συμπεράσματά σας.

5. Ποιες διπλωματικές επιλογές του Ε. Βενιζέλου επιβεβαιώνουν την άποψη ότι η πολιτική του αποβλέπει στην ενίσχυση της διπλωματικής θέσης της χώρας, με τη διεύρυνση της διακρατικής συνεργασίας σε εφαρμογή των νέων κανόνων της διεθνούς νομιμότητας και του πολιτικού ορθολογισμού;

6.

ΠΗΓΗ

Τετραμερές Βαλκανικό Σύμφωνο: "Από τους πρώτους μήνες του 1933, το καθεστώς της ειρήνης των Βερσαλλιών εισερχόταν σε στάδιο σκληρής δοκιμασίας: το σύστημα της συλλογικής ασφάλειας κατέρρεε. Το δίκτυο των διμερών συμφωνιών κρινόταν ήδη ανεπαρκές. Η θετική αντιμετώπιση των εσωτερικών κεντρόφυγων τάσεων και των εξωτερικών πιέσεων υπαγόρευε τη σύναψη πολυμερούς τοπικού συμφώνου αμοιβαίας εγγύησης".

Κ. Σβολόπουλος, Η ελληνική εξωτερική πολιτική 1900-1945, σ. 235

- α) Κάτω από ποιες διεθνείς συγκυρίες επετεύχθη η συνομολόγηση της πολυμερούς διαβαλκανικής συμμαχίας;
  - β) Ποιοι όροι συνέτρεξαν και αμβλύθηκαν η διαβαλκανική αλληλεγγύη;
  - γ) Κατά πόσο ανταποκρίθηκε η Τουρκία στις υποχρεώσεις που ανέλαβε, όταν ήλθε η ώρα οι θεωρητικές δεσμεύσεις να γίνουν έμπρακτη βοήθεια;
7. Να κατατάξετε, σε περιόδους προσέγγισης και περιόδους έντασης, τις ελληνοτουρκικές σχέσεις της περιόδου 1923-1987 και να αιτιολογήσετε αυτήν σας την κατάταξη παρουσιάζοντας τα σημαντικότερα, κατά την κρίση σας, γεγονότα που τις οριοθετούν.
  8. α) Πώς εκφράστηκε κατά τη διάρκεια των περιόδων έντασης των ελληνοτουρκικών σχέσεων: i) 1923-1929, ii) 1954-1959, iii) 1963-1965

- το ανθελληνικό μένος των Τούρκων εθνικιστών κατά του Οικουμενικού Πατριαρχείου;
- β) Να αναφέρετε τα περιοριστικά μέτρα που έλαβε η Άγκυρα για να αποδυναμώσει και τα ταπεινώσει το Φανάρι.
9. Να αναφέρετε χαρακτηριστικά παραδείγματα μεθόδων που μετέλαθε η Άγκυρα για την επίτευξη της εθνικής ομοιογένειάς της.
10. α) Κάτω από ποιες συνθήκες εγκαινιάστηκε η νέα περίοδος ελληνοτουρκικής προσέγγισης (1946-1954);
β) Σε τι συνίσταται η διαφορετικότητα αυτής της συνεργασίας από την πρώτη της δεκαετία του 1930;
γ) Ποια απτά αποτελέσματα είχε στις συνθήκες διαβίωσης του ελληνισμού της Τουρκίας;
11. α) Να παρουσιάσετε τις πολιτικές σκοπιμότητες που εξυπηρετούσε η οργάνωση παραχών, το Σεπτέμβριο του 1955, στην Κωνσταντινούπολη.
β) Πώς θα χαρακτηρίζατε τις αντιδράσεις της ελληνικής κυβέρνησης μετά τις βαιοπραγίες κατά του Ελληνισμού της Κωνσταντινούπολης; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.
γ) Για ποιους λόγους η Δύση “έκλεινε τα μάτια” μπροστά στις ενέργειες της Κωνσταντινούπολης το Σεπτέμβριο του 1955; (αναβάθμιση στρατηγικού ρόλου της Τουρκίας - ανταλλάγματα).
12. Επιδείνωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων 1957-1958:
α) Πώς εκφράστηκε;
β) Με τι συνδέεται το νέο αυτό κύμα ανθελληνικών εκδηλώσεων και εθνικιστικού μένους;
γ) Ποιες επιπτώσεις είχε;
δ) Ποιες είναι οι αντιδράσεις του ελληνικού υπουργείου Εξωτερικών;
13. Προσωρινή βελτίωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων σε συσχετισμό με την ύφεση στο Κυπριακό (1959-1963):
α) Πώς εκδηλώθηκε;
β) Πού οφείλεται η προσωρινότητά της;
14. Διωγμοί του 1964-1965:
α) Να εκθέσετε τους λόγους πληθυσμιακής μείωσης του κωνσταντινοπολίτικου ελληνικού στοιχείου μετά το 1967.

- β) Να κρίνετε τη μειονοτική πολιτική των ελληνικών κυβερνήσεων και να αξιολογήσετε την αποτελεσματικότητα της ελληνοτουρκικής μορφωτικής συμφωνίας (Δεκέμβριος του 1968) στην υπεράσπιση των ελληνικών συμφερόντων.
15. Να σχολιάσετε τα κυριότερα απαγορευτικά μέτρα που εφάρμοσε η Άγκυρα στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα των Ελληνοπαίδων της Τουρκίας κατά την τριετία 1964-1967 και να ερμηνεύσετε τη βασική επιδίωξη αυτής της τουρκικής πολιτικής.
16. Να σχολιάσετε την άποψη ότι μέσα στα μακροπρόθεσμα σχέδια της Άγκυρας είναι η εκμετάλλευση του παράγοντα “μουσουλμανική μειονότητα”, η χρησιμοποίηση δηλαδή της ελεγχόμενης από την Άγκυρα μουσουλμανικής μειονότητας ως μέσο πίεσης στην Αθήνα ή για αντιπερισπασμό ή αποπροσανατολισμό της διεθνούς γνώμης.
17. Αφού αναφέρετε τις απαιτήσεις της Τουρκίας μετά το 1964 στη Δυτική Θράκη να παρουσιάσετε τα κίνητρά τους.
18. α) Ποιες υπήρξαν οι μεγάλες παραλείψεις των ελληνικών κυβερνήσεων που άφησαν πεδίο ελεύθερο στην Τουρκία να εξαναγκάσει τους Ίμβριους και Τενέδιους σε ξεριζωμό;
β) Να παρουσιάσετε τους παράγοντες που συντέλεσαν στη δημογραφική αλλοίωση της Ίμβρου και της Τενέδου.
γ) Να αναφέρετε τα σημαντικότερα μέτρα των τουρκικών αρχών για τον εκτουρκισμό των Θρακικών Σποράδων από το 1964-1984.
δ) Για ποιους λόγους υιοθετήθηκαν από την Τουρκία και ποιες επιπτώσεις είχαν στον πληθυσμό αυτών των νησιών;
19. α) Κάτω από ποιες συνθήκες απελευθερώθηκαν τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και γιατί παρά το άρθρο 13 της Συνθήκης της Λωζάνης οχυρώθηκαν;
β) Με ποια διπλωματική πράξη τα Δωδεκάνησα όφειλαν να είναι αποστρατιωτικοποιημένα και για ποιους λόγους αναγκάστηκαν να οχυρωθούν με έμψυχο και άψυχο υλικό;
20. Οι πολλαπλές τουρκικές διεκδικήσεις σχετικά με την υφαλοκρηπίδα, τον ελληνικό εναέριο χώρο, την αποστρατιωτικοποίηση των νησιών, τον επιχειρησιακό έλεγχο του Αιγαίου και πιο πρόσφατα τις “γκρίζες ζώνες” αποβλέπουν:

- α) στην κυριαρχία του Αιγαίου
- β) στην προώθηση των τουρκικών οικονομικών συμφερόντων (πετρέλαιο, τουρισμός κ.λπ.)
- γ) στη σταδιακή αποξένωση του ανατολικού ελληνικού αρχιπελάγους από το μητρικό ηπειρωτικό κορμό
- δ) στην κατοχύρωση του ρόλου της ως μεγάλης περιφερειακής δύναμης
- ε) .....
- στ) .....

(Μπορείτε να συνεχίσετε συμπληρώνοντας, μετά από σχετική συζήτηση στην τάξη, αφού προσκομίσετε υλικό από τον ημερήσιο τύπο ή σχετικά βιβλία και κρατώντας εκείνες τις απαντήσεις που συγκέντρωσαν τη συναίνεση της τάξης υπό την επίβλεψη του διδάσκοντος).

Προτεινόμενη βιβλιογραφία:

- Από την Κύπρο στα Ίμια, πρόλογος του Ευάγγελου Βενιζέλου, εκδ. Ι. Σιδέρη.

Ερωτήσεις αντικειμενικού τύπου

Ερωτήσεις αντιστοίχισης

Να γράψετε, στο κενό αριστερά, το γράμμα του δεδομένου της στήλης Β που αντιστοιχεί στο δεδομένο της στήλης Α. (Κάποια δεδομένα της στήλης Β περισσεύουν).

1.

A.	B.
1. ___ Συμφωνία Πολυχρονιάδη - Αράς αφορούσε:	α. διαχωρισμό του εναέριου χώρου σε περιοχές δικαιοδοσίας και ελέγχου
2. ___ Αγγλογαλλοτουρκική συμφωνία (19-10-1939) αφορούσε:	β. υποχρεωτική ανταλλαγή μειονοτικών πληθυσμών
3. ___ Βαλκανικό σύμφωνο (9-2-1934) αφορούσε:	γ. ενσάρκωση του πόθου για εδαφική ολοκλήρωση του ελληνικού έθνους
4. ___ Σύμφωνο Φιλίας (Σεπτέμβριος 1933) αφορούσε:	δ. από κοινού υποβολή εισήγησης για την επίλυση των ελληνοτουρκικών διαφορών
5. ___ Έκθεση Μπίτσιου - Κούντραλη αφορούσε:	ε. δημιουργία ελληνοτουρκικού άξονα αμυντικού χαρακτήρα
6. ___ Σύμβαση του Σικάγου αφορούσε:	στ. ρύθμιση νομικών και περιουσιακών θεμάτων που είχαν προκύψει από την ανταλλαγή πληθυσμών
7. ___ Σύμβαση του Δικαίου θάλασσας (1982) αφορούσε:	ζ. αμοιβαία εγγύηση της εδαφικής ακεραιότητας των συμβαλλομένων χωρών
8. ___ Διεθνής Σύμβαση της Γενεύης (1958) αφορούσε:	η. υποχρέωση αμοιβαίας βοήθειας
	θ. αναγνώριση δικαιώματος υφαλοκρηπίδας στα νησιά και επέκτασης των χωρικών υδάτων μέχρι 12 μίλια
	ι. αναγνώριση δικαιώματος υφαλοκρηπίδας στα νησιά.

2.

Α.	Β.
1. ___ Παπά-Ευθύμ 2. ___ Θ. Πάγκαλος 3. ___ Παναγής Τσαλδάρης 4. ___ Τζελάλ Μπαγιάρ 5. ___ Αντνάν Μπεντερές 6. ___ Τζον Φόστερ Ντάλλας 7. ___ Αθηναγόρας	α. τούρκος πρόεδρος β. πρωθυπουργός μετά τις εκλογές του 1933 γ. στρατηγός και δικτάτορας δ. τουρκόφωνος μικρασιάτης ιερέας ε. επί της πρωθυπουργίας του ξέσπασαν τα σεπτεμβριανά επεισόδια στ. πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ζ. υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ η. οργανωτής της καταστροφής της 8ης Σεπτεμβρίου 1955 στην Κωνσταντινούπολη θ. εκδότης ελληνόφωνης εφημερίδας στην Κωνσταντινούπολη

Συνδυασμός ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής και συμπλήρωσης

1. **A.** Να βάλετε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Με την τελική συνθήκη της Λωζάνης

- α) αποχώρησε ο ελληνικός στρατός και ξεριζώθηκε ο ελληνικός πληθυσμός από την Ανατολική Θράκη
- β) αποφασίστηκε η αναδιοργάνωση της στρατιάς του Έβρου
- γ) ρυθμίστηκε το εδαφικό καθεστώς της Ελλάδας και της Τουρκίας
- δ) εκτιμήθηκαν οι περιουσίες των προσφύγων και καθορίστηκε το ποσό των αποζημιώσεών τους.

B. Να συμπληρώσετε την παρακάτω πρόταση.

Στόχος αυτών που πήραν μέρος στις διαπραγματεύσεις της συνδιάσκεψης της Λωζάνης ήταν .....

.....

.....

2. **A.** Να βάλετε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Σε χωριστή ελληνοτουρκική σύμβαση (30-1-1923) αποφασίστηκε

- α) η παραχώρηση της Ανατολικής Θράκης στην Τουρκία
- β) η υποχρεωτική ανταλλαγή των μειονοτικών πληθυσμών
- γ) η αναδιοργάνωση της στρατιάς του Έβρου
- δ) η προσάρτηση της Κύπρου στην Αγγλία

B. Να συμπληρώσετε την παρακάτω πρόταση.

Στη Συνθήκη της Λωζάνης προστέθηκαν και ειδικά άρθρα που αφορούσαν τις μειονότητες. Συγκεκριμένα: την προστασία της ζωής, ...

.....
.....

3. **A.** Να βάλετε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Με τη συμφωνία Πολυχρονιάδη - Αράς

- α) η Τουρκία υποχρεώθηκε να αναγνωρίσει τον οικουμενικό χαρακτήρα του Πατριαρχείου
- β) η Ελλάδα αναγκάστηκε να δεχθεί επίσημη επίσκεψη από τον τουρκορθόδοξο Πατριάρχη Ευθύμ
- γ) ρυθμίστηκε το ζήτημα των περιουσιών των προσφύγων
- δ) παραγράφησαν οι αμοιβαίες απαιτήσεις πολεμικών αποζημιώσεων

B. Να συμπληρώσετε την παρακάτω πρόταση.

Κατά τη διάρκεια επίσκεψης του Ελ. Βενιζέλου στην Άγκυρα (30-10-1930) υπογράφηκαν οι παρακάτω συμβάσεις:

- α) .....
- β) .....
- γ) .....

Συνδυασμός ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής και ελεύθερης ανάπτυξης

1. **A.** Να βάλετε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Με το δόγμα Τρούμαν (Μάρτιος 1947) οι Αμερικανοί

- α) κινήθηκαν παρασκηνακά ζητώντας τη διανομή της Δωδεκανήσου ανάμεσα στην Ελλάδα και σ' αυτούς
- β) απέστειλαν μια ταξιαρχία στην Κορέα για να ενισχύσουν τις εκεί επιχειρήσεις του Ο.Η.Ε.
- γ) επέστρεψαν τις περιοχές Καρς και Αρνταχόν στους Σοβιετικούς
- δ) εγγυήθηκαν την εδαφική ακεραιότητα Ελλάδας και Τουρκίας και δεσμεύονταν να τις ενισχύσουν οικονομικά και στρατιωτικά

- B.** Σε ποια άλλη περίπτωση ελληνοτουρκικής διένεξης η αμερικανική κυβέρνηση:
- α) επεμβαίνει ή υποδεικνύει στην τουρκική και ελληνική κυβέρνηση “στάσεις” και
  - β) αυτές πώς “συμπεριφέρονται”;

2. A. *Να βάλετε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.*

Με τη Συνθήκη των Σεβρών (1920)

- α) απελευθερώθηκε η Ήπειρος, η Μακεδονία, η Κρήτη και τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου
- β) το Ελληνικό Βασίλειο περιλάμβανε την Πελοπόννησο, την Εύβοια, τις Σποράδες, τις Κυκλάδες και τη Στερεά Ελλάδα μέχρι τη γραμμή Αμβρακικού - Παγασητικού
- γ) ενσωματώθηκαν τα Επτάνησα, η Θεσσαλία και η Άρτα
- δ) το όραμα της Μεγάλης Ιδέας ενσαρκωνόταν (δηλαδή παραχωρούνταν στην Ελλάδα η περιοχή της Σμύρνης, η Ανατολική Θράκη κ.λπ.)

B. Να αναφέρετε τους παράγοντες που οδήγησαν στη μικρασιατική καταστροφή.

.....
.....
.....